

VATROGASNA ZAJEDNICA VARAŽDINSKE ŽUPANIJE

**Osposobljavanje dobrovoljnih
vatrogasaca za zvanje
VATROGASNI ČASNIK**

Metodika nastave

Pripremio: Stjepan Kovaček, dipl. ing.

Sadržaj predmeta - poglavlja

- 1. ŠTO JE NASTAVA I ZADACI NASTAVE**
- 2. ČIMBENICI NASTAVE**
- 3. NASTAVNE METODE**
- 4. OBLICI RADA U NASTAVI**
- 5. STRUKTURIRANJE (ARTIKULACIJA)
NASTAVNOG SATA**
- 6. PROVJERAVANJE ZNANJA I OCJENJIVANJE**
- 7. NASTAVNA NAČELA**
- 8. PLANIRANJE I PRIPREMANJE ZA NASTAVU**
- 9. PRILOZI**

1. NASTAVA I ZADACI NASTAVE

ZNANJE BRZO ZASTARIJEVA!

ZAŠTO CJELOŽIVOTNO UČENJE?

1. živimo u doba ekonomskih i socijalnih promjena
2. demografska slika Europe je sve starija
3. sigurnost stalnog posla je sve manja
4. tijekom života promijenimo nekoliko različitih područja rada i zanimanja
5. mobilnost zaposlenja po horizontali i vertikalni zanimanja

A TO ZAHTJEVA...

1. ljude koji će se biti u stanju **prilagođavati i prihvaćati promjene** - posebno važno u tehničkim strukama poput vatrogastva (**poglavito za predavače/vježbatelje**)

Metodika nastave (Osposobljavanje dobrovoljnih vatrogasaca za zvanje "Vatrogasni časnik")

**ZA USPJEŠNOST
CJELOŽIVOTNOG UČENJA
NEOPHODNO JE U
MLADOSTI NAUČITI:**

Metodika nastave (Osposobljavanje dobrovoljnih vatrogasaca za zvanje "Vatrogasni časnik")

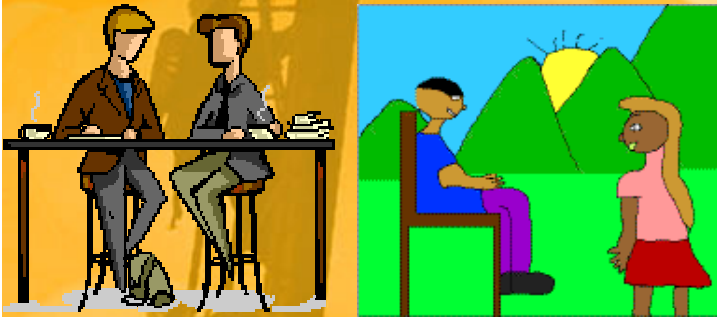
Modeli upotrebe računala

Učenje o kompjuterima – "kompjuterska pismenost"; provodi kroz tečajeve, uči se kako radi kompjuter, što je software, itd.;

Učenje s kompjuterima - kompjuter poboljšava učenje; kompjuter je učenikov partner koji kroz simulacije i igre pomaže da se nešto otkrije i riješi, nauči itd.

Učenje od kompjutera – učiti onako kako kompjuter razmišlja. Ovo se postiže učenjem učenika programiranju u nekom programskom jeziku (LOGO), kompjuteri olakšavaju pripremanje nastave, dostupnisu nam i razni multimedijalni CD-ROM-ovi, DVD-ovi (rječnici, enciklopedije...)0

1. KOMUNIKACIJSKE VJEŠTINE

2. ZNANJE STRANIH JEZIKA

3. POZNAVANJE RADA NA RAČUNALU

4. SPOSOBNOST RJEŠAVANJA PROBLEMA

5. SPOSOBNOST TIMSKOG RADA

Metodika nastave (Osposobljavanje dobrovoljnih vatrogasaca za zvanje "Vatrogasni časnik")

1. NASTAVA I ZADACI NASTAVE

- **ciljevi moderne škole:** učiti učiti, znati primijeniti naučeno, učiti za život, učiti se suživotu (timskom radu), osposobljavanje za rješavanje problema
- **metode:** učenje orijentirano akcijama, radu s pripremljenim materijalom, rješavanju problema, samostalno, istraživačko i pronalazačko učenje, projektno učenje, timski i partnerski rad, dokumentacija i prezentacija rezultata

1. NASTAVA I ZADACI NASTAVE

Vrste učenja?

1. Formalno obrazovanje (u obrazovnim institucijama).

2. Neformalno obrazovanje (neovisno od službenog obrazovnog sustava; bez službenih potvrda; može biti organizirano na radnom mjestu, kroz aktivnost različitih društava: organizacije mladih, sindikati ili političke stranke, sportski klubovi, crkve...).

3. Informalno učenje (prirodna pojava u svakodnevnom životu; ne mora se odvijati svjesno, pa ga nužno ne prepoznamo kao faktor koji doprinosi znanju i vještinama).

1. NASTAVA I ZADACI NASTAVE

Što je nastava?

Nastava se obično definira kao **organizirani proces učenja i poučavanja**, odnosno organizirani zajednički rad nastavnika (predavača) i učenika (polaznika), kojem je cilj odgoj i obrazovanje. U nastavi se ostvaruju obrazovni, funkcionalni i odgojni zadaci.

1. NASTAVA I ZADACI NASTAVE

Obrazovni zadatak nastave u vatrogastvu podrazumijeva učenje novih informacija, stjecanje novih znanja te učenje rješavanja problema.

Funkcionalni zadatak nastave odnosi se na stjecanje vještina i navika potrebnih za uspješno obavljanje poslova vatrogasca.

Odgojni zadatak nastave podrazumijeva usvajanje odgojnih vrijednosti, točnost, marljivost, urednost, kritičnost, toleranciju, odgovornost, osjećaj pripadnosti kolektivu, sposobnost dogovaranja, izvršavanje dogovorenog, prihvaćanje moralnih normi i sl.

Metodika nastave (Osposobljavanje dobrovoljnih vatrogasaca za zvanje "Vatrogasni časnik")

2. ČIMBENICI NASTAVE

Obrazovanje je proces i rezultat tog procesa. Odvijanje tog procesa determinirano je prije svega obilježjima subjekata koji uče i medija koji pomažu učenju.

Osnovni čimbenici nastave su:

- a) **polaznik** (uzeti u obzir njegovu sposobnost, motivaciju, iskustvo, mentalnu kondiciju)
- b) **nastavnik-predavač/vježbatelj** (dobar predavač = strukovno, društveno i pedagoški kompetentna osoba) – potrebno djelovati u demokratskoj klimi uz održavanje autoriteta
- c) **sadržaj obrazovanja** (vezan uz okvirni, izvedbeni i operativni plan nastave)
- d) **objektivni uvjeti** (prostor, oprema, pomagala)

Osobine učitelja i uspješno poučavanje

ZNANJA

- **stručna**
- **didaktičko-metodička**
- **razvojna psihologija –
kognitivni procesi**

VJEŠTINE

- **planiranje i izvedba
poučavanja**
- **utvrđivanje ishoda
učenja**
- **upravljanje razredom**

3. NASTAVNE METODE

"Što čujem, zaboravim, što vidim, zapamtim, što učinim, razumijem i znam".

a) **verbalne** metode (koriste živu riječ): monološka, dijaloška

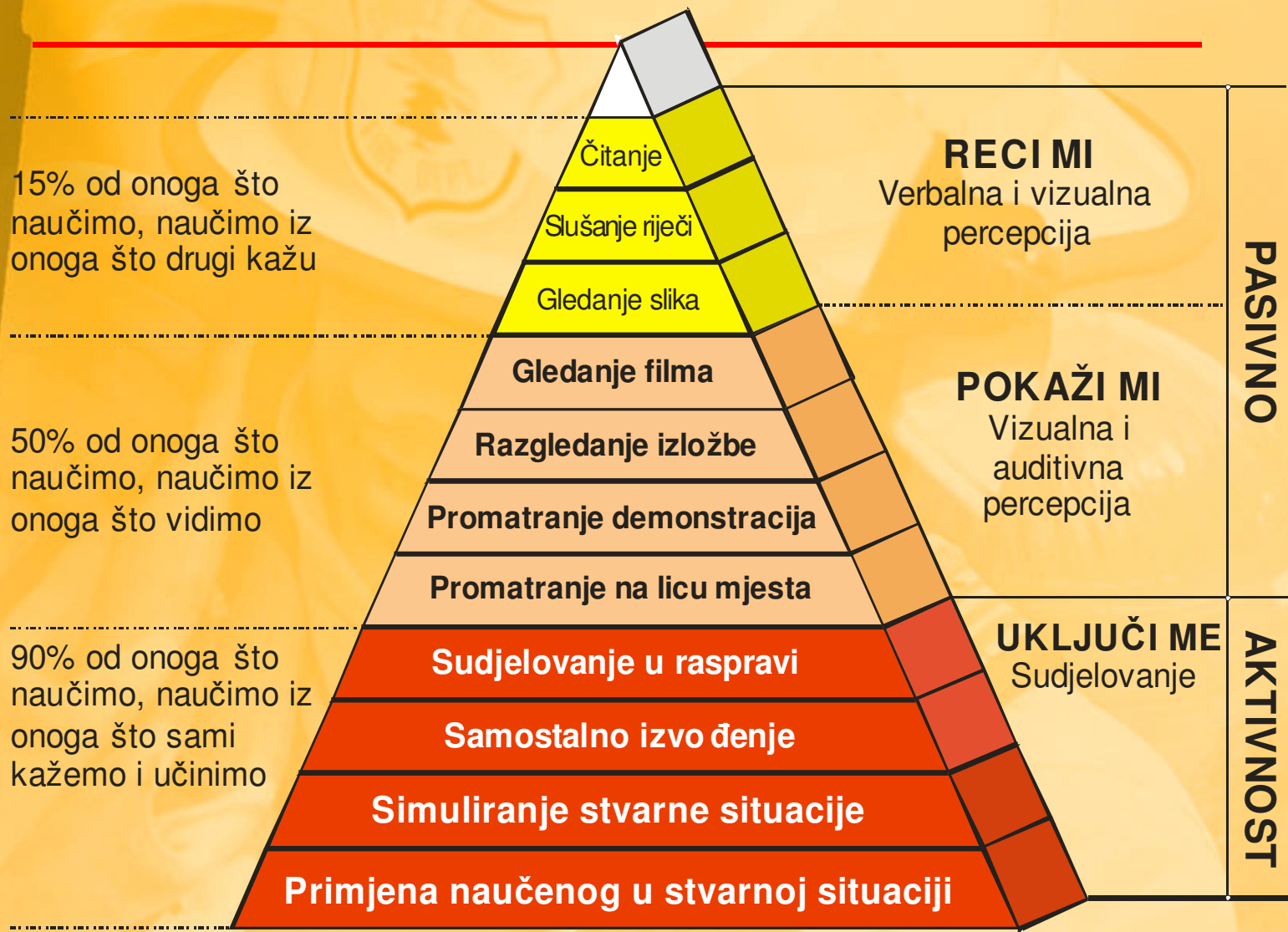
b) **vizualne** metode (dominiraju vizualni izvori): dokumentacijske (samostalne), metode pisanja, metode demonstracije (procesa, pojava, predmeta, strojeva)

c) **prakseološke** metode (polaznici uče radeći): metoda laboratorijskih radova, metoda praktičnih radova – 4-stupnjevita metoda

4-stupnjevita metoda:

- priprema (vježbatelja/polaznika)
- demonstracija – radnju izvodi vježbatelj
- izvođenje radnje od strane polaznika
- vježbanje

Metodika nastave (Osposobljavanje dobrovoljnih vatrogasaca za zvanje "Vatrogasni časnik")

Metodika nastave (Osposobljavanje dobrovoljnih vatrogasaca za zvanje "Vatrogasni časnik")

4. OBLICI RADA U NASTAVI

- a) **Frontalni:** istovremen rad predavača sa cijelom skupinom
- b) **Skupni:** samostalni rad polaznika u više skupina
- c) **Rad u parovima:** međusobna suradnja dvaju polaznika (bolji + slabiji)
- d) **Individualni rad:** pojedinačni rad svakog polaznika na određenom zadatku (istom ili različitom)

5. STRUKTURIRANJE NASTAVNOG SATA

(1 nastavnog sata)

1. Priprema ili uvođenje u nastavni rad

- stvoriti povoljnu psihološku atmosferu, pogodnu radnu klimu.

2. Obrada novih nastavnih sadržaja

- sustavno i postupno poučavanje novih nastavnih sadržaja

3. Vježbanje

- radnje se moraju uvježbavati i ponavljati radi stjecanja vještina i navika (posebno značajno u vatrogastvu!)

4. Ponavljanje

- kod vježbanja naglasak na tehniku izvođenja radnje, a kod ponavljanja naglasak na zapamćivanju

Metodika nastave (Osposobljavanje dobrovoljnih vatrogasaca za zvanje "Vatrogasni časnik")

6. PROVJERA ZNANJA I OCJENJIVANJE

1. Usmeno provjeravanje

- “Kakvo pitanje, takav odgovor”

2. Pismeno provjeravanje

- za one nastavne sadržaje za koje se usmenim putem ne može utvrditi stupanj ostvarenosti zadataka nastave i u slučajevima kad predavač ne stigne ispitati usmeno veći broj polaznika

3. Praktično provjeravanje – obvezno u vatrogastvu!

- takvom provjerom kod polaznika se razvija radna disciplina, unapređuje se kultura rada i osposobljava ih se za samostalnost

6. PROVJERA ZNANJA I OCJENJIVANJE

4. Ocjenjivanje

- najdelikatniji dio nastavnog procesa i rada s polaznicima jer je često uzrok frustracija, nesporazuma i konflikata
- na procjenu razine znanja utječu: jasnoća i određenost polaznikovih odgovora, polaznikove verbalne sposobnosti, emocionalna otpornost, neujednačenost kriterija ocjenjivanja, halo-efekt.

Strah od ispita - razbija se dijalogom!

7. NASTAVNA NAČELA

1. Načelo odgojnosti (profesionalnog odgoja)

Pravilo koje treba vrijediti kod vatrogasaca: “Kakvo si uzeo, takvo i vrati!”

2. Načelo sustavnosti i postupnosti

- znanja se trebaju stjecati sustavno i postupno, određenim logičkim redoslijedom, kako bi se polaznici mogli postupno dovesti do cilja (npr. gorenje i gašenje prije vatrogasne taktike)

3. Načelo povezivanja teorije s praksom

- npr. “požarna kuća”

7. NASTAVNA NAČELA

4. Načelo primjerenosti i napora

- nastava mora biti primjerena psihičkim i tjelesnim sposobnostima polaznika

Metodika nastave (Osposobljavanje dobrovoljnih vatrogasaca za zvanje "Vatrogasni časnik")

8. PLANIRANJE I PRIPREMA ZA NASTAVU

1. Pripremanje predavača za dulje vremensko razdoblje

- razrada operativnog programa

2. Pripremanje predavača za izvođenje nastave

- Na početku svakog sata svaki predavač trebao bi znati koje ciljeve želi postići, koje zadatke mora ostvariti i na koji način

Metodika nastave (Osposobljavanje dobrovoljnih vatrogasaca za zvanje "Vatrogasni časnik")

Priprema izrade operativnog programa

- prvo provjeriti koliko sati tjedno je predviđeno za nastavu određenog predmeta
- zatim proučiti okvirne programe
- prikupiti i proučiti obveznu literaturu namijenjenu učenicima
- proučiti ispite znanja, dodatnu literaturu, programe srodnih predmeta s kojima bi moglo doći do korelacije
- upoznati se s kalendarom predavanja

Izrada operativnog programa

- potrebno je predvidjeti vrijeme izvođenja i nastavni sadržaj za svaki od ukupno planiranog broja sati, zatim treba odrediti i pretežni tip sata (obrada, ponavljanje s vježbanjem, provjera znanja)
- što su učenici stariji moguće je imati više sati obrade u odnosu na ponavljanje (ali je to dvoje uvijek isprepleteno)

Izrada operativnog programa

- pisana priprava nije kruto pravilo!!!
- kad god se ukaže potreba (npr. zahvaljujući znatiželji učenika) treba biti fleksibilan i smije se odstupati od pripreme, pa po potrebi prilagodimo plan

Priprema nastavnika i uvažavanje učenika

- nepripremljenost → gubljenje u primjeru ili sl. → gubitak pažnje od strane slušatelja
- nije moguće uvijek izbjeći greške, no one moraju biti iznimka i ne pojavljivati se zbog nepotpunog vladanja gradivom
- ovisno o iskustvu, potrebno je različito vrijeme za primjerenu pripremu
- što se neugodnije osjećate pred publikom, to više morate biti pripremljeni (uključivši i podsjetnik od cca. 1 stranice)
- pripremljenost je oblik uvažavanja učenika
- pripremljen → spreman odgovoriti na pitanja, no, potrebno je biti spreman i na prilagodbe u toku sata ovisno o reakcijama učenika

Priprema nastavnika i uvažavanje učenika

- na pitanja (čak i na glupa!) treba reagirati s poštovanjem; ako zahtijevaju dug odgovor, dajte kratki i potaknite učenika da Vas to pita izvan sata
- po mogućnosti reagirati pohvalno (npr. “to je bitna ideja”), a nikad uvredljivo
- uvažavanje se vidi i navođenjem pravila – kojih ćete se i pridržavati (npr. o ocjenama, zadaćama, ...)
- potičite aktivnost i komunikaciju (izbjegavanje jednosmjernosti)

Priprema nastavnika i uvažavanje učenika

- početak je osobito bitan
- pripremljenost štiti i kod neugodnih/teških pitanja
- pripremljen nastavnik može se koncentrirati na samu djelatnost podučavanja
- ipak: ne pretjerati i izgubiti svaka spontanost
- priprema daje dovoljnu sigurnost da se može odgovoriti na usputna pitanja, da se naprave određene prilagodbe tokom predavanja i da se podnesu određene digresije (a da predavač bude ipak u stanju vratiti se osnovnoj temi)
- preporučljivo je nakon svakog sata razmisliti sam o svom predavanju – što je bilo dobro, a što ne?

Metodika nastave (Osposobljavanje dobrovoljnih vatrogasaca za zvanje "Vatrogasni časnik")

Priprema nastavnika i uvažavanje učenika

- čak i najbriljantniji stručnjak koji mrmlja sebi u bradu ili u ploču nije jasan; čak i ako Vam je glas najjasniji, a rukopis nečitak, nemate jasno predavanje; organizacija ploče i organizacija predavanja također su elementi jasnoće
- u jasnoću spada i: ako uočite da su učenici “zaspali” i samo prepisuju, stanite, naglasite svoju tvrdnju, jasno ju napišite i istaknite njenu važnost te ju ponovite i pitajte ima li pitanja
- dobro je naglasiti što će se često koristiti (te je stoga važno da odmah na to obrate pažnju)
- naglasite što se traži na testu (ono što je očito bitno predavaču, ne mora izgledati takvo drugima)

Priprema nastavnika i uvažavanje učenika

- misli se oblikuju jezikom → treba razmisliti o stručnom jeziku da bi se moglo prikazati i podučiti stručno razmišljanje
- učenik mora sam rekonstruirati nove riječi ako ih želi usvojiti (primjer: “*racionalno*”)
- treba razraditi sličnosti i razlike sa svakodnevnom upotrebom, a nove riječi “napuniti” značenjem
- kad se uvode novi simboli i izrazi, to ne smije biti nepotrebno preciziranje već korištenih riječi; nema smisla uvoditi oznake koje se neće kasnije koristiti; cilj treba biti pojednostavljenje komunikacije

Izrada PowerPoint prezentacija

*Smjernice za izbjegavanje učestalih
pogrešaka pri izradi slajdova*

Metodika nastave (Osposobljavanje dobrovoljnih vatrogasaca za zvanje "Vatrogasni časnik")

Pregled smjernica

- Struktura slajdova
- Fontovi
- Boje
- Pozadine
- Grafovi
- Pravopis
- Zaključak
- Pitanja

Kratki sadržaj

- Na početku prezentacije napravite kratki pregled sadržaja prezentacije
 - Npr. prethodni slajd
- Pratite predstavljen poredak do kraja prezentacije
- Samo glavne točke na pregled sadržaja
 - Npr. koristi naslove slajdova kao glavne točke

Struktura slajdova – dobra

- Koristite 1-2 slajdova po minuti prezentacije
- Pišite u formi natuknica, ne u čitavim rečenicama
- Uključi 4-5 točke po slajdu
- Izbjegavajte “rječitost”: koristite samo ključne riječi i fraze

Struktura slajdova - loša

- Ovaj slajd sadrži previše riječi za slajd. Nije napisan u formi natuknica, što ga čini teškim za čitanje i prezentiranje svake točke. Iako ovaj slajd nema složeniji sadržaj od prethodnog, ovdje sve izgleda previše komplicirano. Ukratko, vaša publika će potrošiti više vremena u čitanju ovog odlomka nego slušajući vas.

Struktura slajdova – dobra

- Ne prikazujte previše informacija istovremeno:
 - Pomoći će publici da se koncentriraju na ono što govorite
 - Spriječiti će publiku da čita unaprijed
 - Publika će ostati fokusirana na ono o čemu govorite

Struktura slajdova - loša

- Ne koristiti animacije koje previše odvlačuju pozornost
- Ne pretjerujte s animacijom
- Budite konzistentni s animacijom koju koristite

Fontovi - dobro

- Koristite najmanje font 18
- Koristite različite veličine fontova za glavne i sporedne natuknice
 - ovo je font 24, glavna natuknica je u veličini 28, a naslov u 36
- Koristite standardne fontove kao što su
Times New Roman ili Arial

Fontovi - loše

- Ako koristite premali font vaša publika neće moći čitati što ste napisali
- **IZBJEGAVAJTE VELIKA SLOVA, TEŠKO SE ČITAJU.**
- **Ne koristite komplicirani font**

Boje - dobro

- Koristi boju fonta koja je kontrastna s pozadinom
 - Npr: plavi font na bijeloj pozadini
- Koristite boju koja prati logiku strukture
 - Npr: svjetlo plavi naslov i tamnoplavi tekst
- Koristite boju da biste nešto naglasili
 - Ali samo **povremeno**

Boje - loše

- Korištenje boje fonta koja nije u kontrastu s pozadinom je teško za čitanje
- Korištenje boje za dekoraciju odvraća pažnju i smeta.
- Korištenje različite boje za različite točke je nepotrebno
 - Korištenje različite boje za sporednu točku je također nepotrebno

Pozadina - dobro

- Koristite jednostavne pozadine
- Koristite svijetle pozadine
- Koristite istu pozadinu kroz cijelu prezentaciju

Pozadina – loše

- Ne koristite pozadine na kojima je teško čitati tekst
- Ne mijenjajte pozadine tijekom prezentacije

Grafovi - dobro

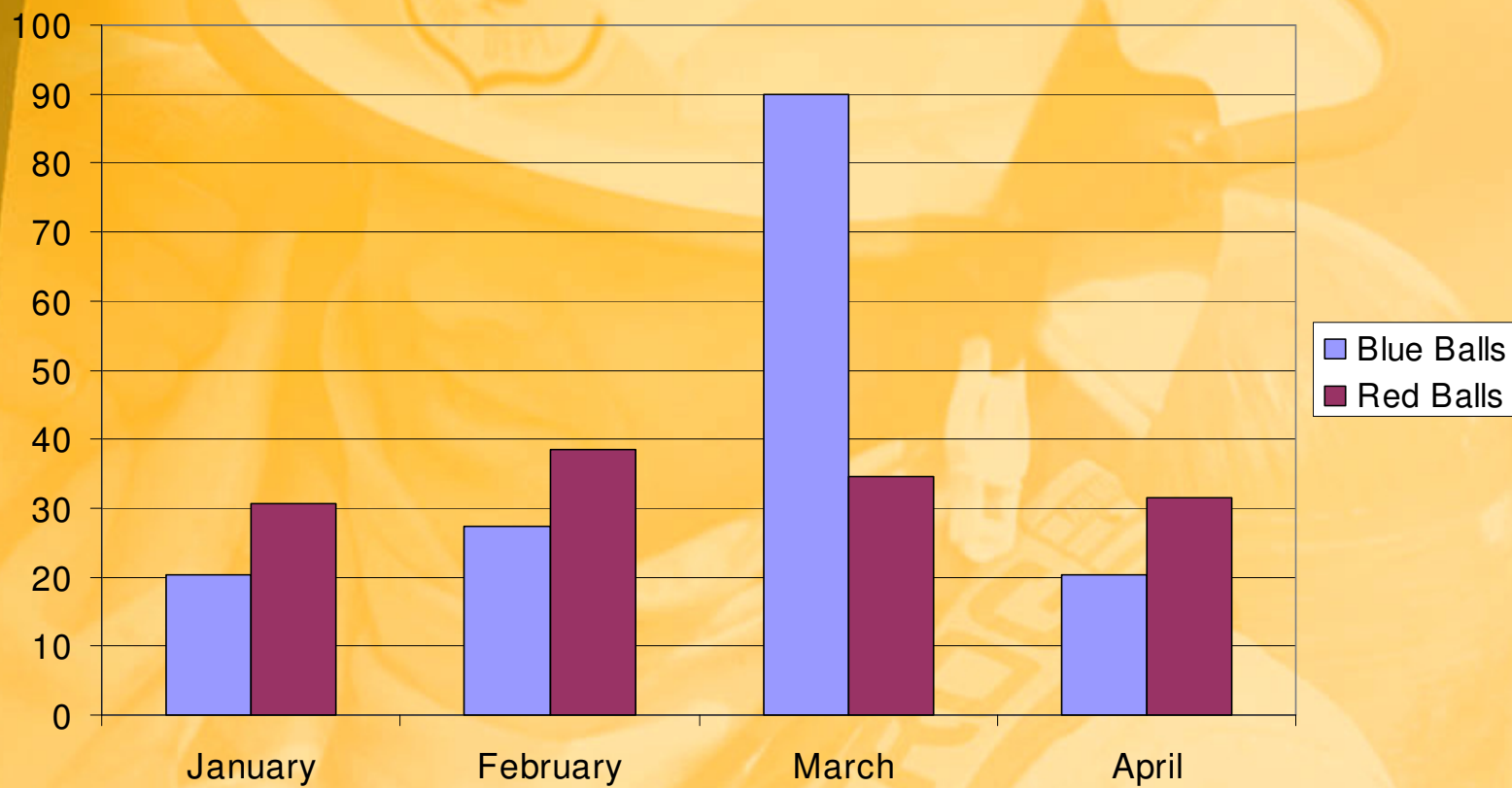
- Koristite grafove, ne samo tablice i riječi
 - Podaci u grafovima su jednostavniji za shvatiti nego brojčani podaci
 - Lakše je vizualizirati trendove u formi grafa
- Uvijek stavljajte naslove na grafove

Grafovi - loše

	Siječanj	Veljača	Ožujak	Travanj
Plavi	20,4	27,4	90	20,4
Crveni	30,6	38,6	34,6	31,6

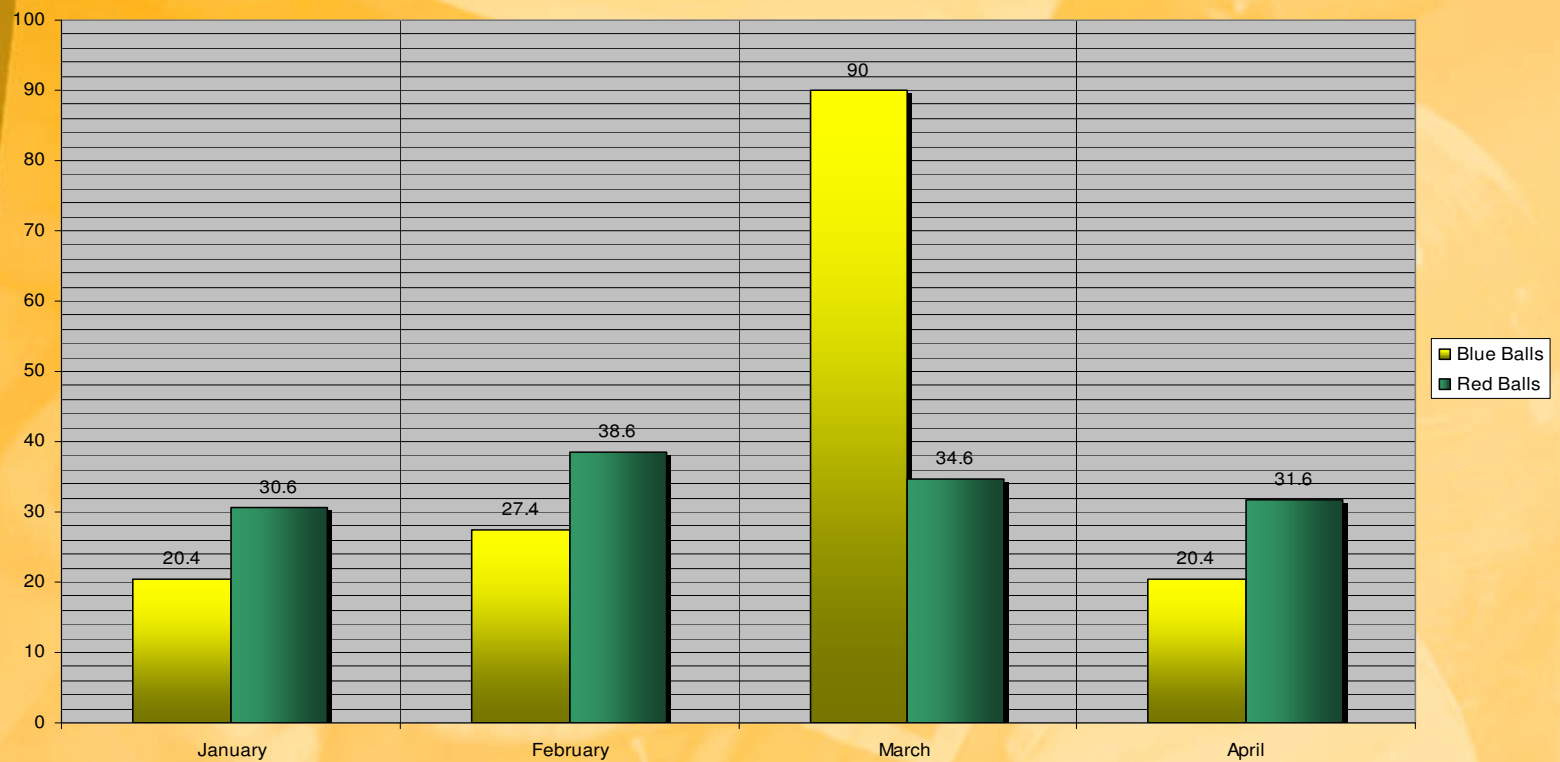
Metodika nastave (Osposobljavanje dobrovoljnih vatrogasaca za zvanje "Vatrogasni časnik")

Grafovi - dobro

Metodika nastave (Osposobljavanje dobrovoljnih vatrogasaca za zvanje "Vatrogasni časnik")

Grafovi - loše

Metodika nastave (Osposobljavanje dobrovoljnih vatrogasaca za zvanje "Vatrogasni časnik")

Pravopis

- Provjerite prezentaciju tražeći:
 - pravopisne pogreške
 - ponavljanje riječi
 - gramatičke greške
- Zamolite nekoga da vam pregleda prezentaciju!

Zaključak

- Naglasite zaključak
 - publika će vjerojatno zapamtiti vaše zadnje riječi
- Istaknite:
 - samo glavne točke prezentacije
 - predložite buduća istraživanja

Pitanja?

- Ponekad prezentaciju možete završiti i s jednostavnim pitanjem ili slajdom za pitanja
 - koje može započeti raspravu
 - pomaže da se izbjegne oštri prekid izlaganja
 - daje “nešto za gledanje” tijekom perioda pitanja

Pitanja

Metodika nastave (Osposobljavanje dobrovoljnih vatrogasaca za zvanje "Vatrogasni časnik")

Hvala na pažnji!

